

Upphandlingsplan 2023-2024

Hälsa-, vård- och omsorgsnämnden

Inledning

I budget 2018 beslutade kommunfullmäktige att stadens inköpsverksamhet, genom en tydlig politisk styrning, ska användas som strategiskt verktyg för att bidra till fler och bättre innovationer och att vidareutveckla det påbörjade arbetet med att uppnå sociala och miljömässiga mål. Den utredning som följde visade att ökad politisk styrning på nämndsnivå och koncernnivå kräver gemensam rapportering och planering av strategiskt angelägna upphandlingar, innovativa upphandlingar och hållbara inköp.

Samtliga nämnder ska med anledning av kommunfullmäktiges beslut årligen redovisa aktuell inköpsstatistik, planerade upphandlingar (över tröskelvärdet), hur hållbarhetshänsyn säkras i nämndens inköp och upphandlingar samt eventuella produkt- eller verksamhetsområden där mer hållbara och/eller innovativa inköpslösningar efterfrågas.

Nämndernas upphandlingsplaner ska ligga till grund för stadens gemensamma planering av strategiskt viktiga inköpsprojekt. Upphandlingsplanen kommer att redovisas för kommunstyrelsen.

Största inköpsområden år 2021

Stadskontoret arbetar aktivt med att upphandla kommunövergripande (kö) ramavtal inom samtliga inköpsområden i staden, och antalet ramavtalsområden ökar ständigt. Enligt Malmö stads *Inköpspolicy* är det respektive nämnds ansvar att inköp och upphandlingar sker enligt gällande regelverk och att kommunövergripande avtal nyttjas då hög avtalstrohet eftersträvas. För de behov som inte täcks av kommunens kommunövergripande ramavtal ska förvaltningsspecifika avtal användas. Alternativt ska avtal som samordnats av annan part, till exempel Skånes Kommuner eller ADDA, nyttjas. Hög avtalstrohet är en förutsättning för en fungerande kontroll och styrning av inköpsverksamheten. Bristande avtalstrohet kan innebära att EU-direktiv och svensk lagstiftning inte följs, att förtroendet för kommunen som köpare minskar, att staden får sämre villkor med avseende på exempelvis pris, frakt, montering, garanti, miljö etcetera. Det innebär också att det arbete som staden lägger på att skapa ramavtal inte ger önskad effekt. Avtalstrohet är inte obligatoriskt att rapportera till kommunstyrelsen. Enskild förvaltning kan dock välja att rapportera till nämnd.

För att få en överblick över stadens värdemässigt största inköpsområden ska respektive förvaltning redogöra för sina största inköpsområden år 2021 (tkr). Den del av inköpen som skett genom avrop på kommunövergripande ramavtal har noterats i tabellen. Inköp som inte avropats från stadens ramavtal har noterats i tabellen ”Inköp från annat avtal”.

Största inköpsområden 2021

Inköpsområde	Inköp från (k.ö.) avtal (tkr)	Inköp från annat avtal (tkr)	Inköp utanför avtal (tkr)	Totalt (tkr)
46300 Köp av huvudverksamhet	0	328 854		328 854
75100 Inhyrd personal	52 142	0	1 018	53 160
64400 Livsmedel	44 626	2 267	408	47 301
64502 Inkontinenshjälpmedel	0	12 786		12 786
61320 Tvättjänster vårdtagare	10 838	0		10 838
64600 Förbrukningsmaterial	8 953	0	933	9 886
69510 Korttidshyra av bilar o andra	8 629	0		8 629

Konto 46300 Köp av huvudverksamhet: Köp av enstaka boendeplatser från privat utförare på särskilt boende eller korttidsboende. Malmö stad ingår i Skånes Kommuners avtal för externa vårdplatser. Avtalstroheten på kontot är 100%

Konto 75100 Inhyrd personal: Bemanningssköterskor hyrs in via Malmö Stad övergripande ramavtal, avtalstrohet 98%.

Konto 64400 Livsmedel: Inom området livsmedel konteras också nutritionsläkemedel till brukare, exempelvis näringsdrycker och sondmat. Nämnden är här kopplade till Region Skånes ramavtal. Avtalstroheten på livsmedelskontot är 99%

Konto 64502 Inkontinenshjälpmedel: Malmö stad ingår i Region Skånes ramavtal för inkontinenshjälpmedel. Avtalstroheten på kontot är 100%

Konto 61320 Tvättjänster vårdtagare: Malmö stad övergripande ramavtal, avtalstrohet 100%.

Konto 64600 Förbrukningsmaterial: Avtalstrohet 91%. Den bristande avtalstroheten beror på flera orsaker varav de främsta bedöms vara dessa:

1. Inköp görs utanför ramavtal kring exempelvis inredningsdetaljer eller annat som hör till boendemiljöer. Behoven på särskilt boende skiljer sig mycket från behoven i kommunen i stort när det gäller exempelvis möbler och inredningsartiklar. Nämnden listar nedan detta behov som en kommande upphandling under 2023–2024.
2. Bland förbrukningsmaterial finns en hel del mindre utlägg som personal gjort i butiker. Flertalet produkter som köps i dessa butiker beror på akuta behov som uppstår på grund av bristande planering, att produkter inte finns i ramavtal eller att personal inte känner till vad som ingår i kommun- eller förvaltningsövergripande ramavtal. Fortsatta utbildningsinsatser kommer genomföras på inköpsområdet och i vissa fall kan förvaltningsövergripande ramavtal komma att initieras.

Konto 69510 Korttidshyra av bilar och andra transportmedel: Förvaltningen långtidshyr bilarna från det Malmö stad-ägda bolaget Malmö Leasing Visab, avtalstrohet 100%

Planerade upphandlingar över tröskelvärdet 2023-2024

För att kunna fatta stadsövergripande strategiska beslut kring upphandlingar behöver kommunstyrelsen en sammanställning av samtliga större upphandlingar som planeras i respektive nämnd. Nedan ska nämnden därför redogöra för samtliga planerade upphandlingar, över tröskelvärdet, år 2023 - 2024 samt uppskattat kontraktswärde för dessa.

Planerade upphandlingar (2023-2024)

Planerad upphandling	Kontraktswärde (tkr)
Trygghetslarm Särskilt boende	Ca 4 Miljoner (Räknat på kontraktstid 4 år)
Sekundärmottagare av Personlarm	Ca 3 Miljoner (Räknat på kontraktstid 4 år)
Personlarmsenheter (Hårdvara)	Ca 20 Miljoner (Räknat på kontraktstid 4 år)
Digital tillsyn	Ca 6 Miljoner (Räknat på kontraktstid 4 år)
Transport av färdiglagad varm mat inom HVO från tillagningskök	Ca 15 Miljoner (Räknat på kontraktstid 4 år)
Elektroniska nyckelskåp med spårbarhet och webb-baserat gränssnitt. Avropas via ramavtal hos Adda.	Ca 2,5 Miljoner
Elektroniska läkemedelsskåp med spårbarhet och webb-baserat gränssnitt	Ca 10 Miljoner
System för bemanning, beställning och fakturering av externa bemanningssjuksköterskor	Ca 3 Miljoner
Distribution av inkontinenshjälpmedel (Upphandlingen genomförs av Region Skåne, Malmö stad har lämnat fullmakt om att delta i upphandlingen för nästa avtalsperiod)	Ca 55 Miljoner (Räknat på kontraktstid 4 år)
Möbler och inredning för hemnära miljöer. ASN, FSN & HVON avser att genomföra en gemensam upphandling. Kan eventuellt avropas via ramavtal hos ADDA vilket bör utredas innan upphandling. Totalt belopp 18 Miljoner på fyra år varav HVON´s behov utgör 2 Miljon på fyra år	Ca 2 Miljoner (Räknat på kontraktstid 4 år)
Bemanningstjänster legitimerade sjuksköterskor*	Ca 200 Miljoner (Räknat på kontraktstid 4 år)
* När det gäller den planerade upphandlingen av bemanningssjuksköterskor är det uppskattade kontraktswärdet om 200 miljoner beräknat på kostnader för avrop från 2020–2022 (ej uppräknat). Hälsa-, vård- och omsorgsförvaltningen har en ambition om att minska användningen av bemanningssjuksköterskor och planen är att kostnaderna för avrop ska minska över åren i avtalsperioden. Det kontraktswärde som slutligen kommer att användas i upphandlingen är ett takvärde, och upphandlingen kommer inte att innehålla någon förbindelse att avropa någon	

särskild volym från leverantörerna. Avrop ska endast göras efter behov, behov som förvaltningen arbetar för att minska.	
---	--

Beskrivning av systematiskt hållbarhetsarbete i upphandlingar

Den 1 juli 2023 planeras lagen om offentlig upphandling att ändras. Av lagändringen följer att staden ska beakta miljömässiga och sociala hållbarhetsaspekter i varje upphandling. Samma skyldigheter följer även av andra lagregleringar och styrdokument såsom Agenda 2030, barnkonventionen och stadens miljöprogram och inköspolicy.

Ett systematiskt angreppssätt är avgörande för att säkra att hållbarhetsynt tas i varje upphandling. Nedan ska nämnden därför redogöra för hur de systematiskt arbetar med hållbarhetsynt.

Nytt för årets rapportering är att nämnden ska beskriva vilka hållbarhetskrav som ställts i tidigare genomförda upphandlingar och inte vilka krav som planeras i kommande upphandlingar. Detta för att krav som regel bestäms i det operativa skedet i en upphandling snarare än innan processen är i gång.

Med hållbarhetskrav avses både miljökrav och sociala krav. För mer vägledning och information kring hållbarhetsarbete i upphandling, se Vägledning för hållbarhet i upphandling på KOMIN.

Stadskontorets upphandlingsenhet ansvarar för att säkerställa hållbarhetskrav i kommunövergripande upphandlingar/avtal. Redovisning av hållbarhetskrav i dessa upphandlingar/avtal svarar Stadskontoret för. När det gäller de upphandlingar som sker via ADDA (f.d. SKL Kommentus), Kammarkollegiet eller Skånes kommuner behöver förvaltningen inte redogöra för de hållbarhetskrav som ställts.

För förvaltningsspecifika upphandlingar som genomförs av egen personal eller via internt/externt ombud, ligger ansvaret för att uppnå en viss hållbarhetsstandard på den enskilda förvaltningen. Den följande redogörelsen avser således förvaltningsspecifika upphandlingar såväl under som över tröskelvärdet och kopplar an till stadens skyldigheter att uppfylla såväl miljöprogrammet som lagkrav. Direktupphandlingar undantas i denna redogörelse.

I hälsa-, vård och omsorgsförvaltningen genomförs inte annonserade upphandlingar av egen personal. Förvaltningen anlitar ombud från stadskontorets upphandlingsenhet i största möjliga mån. I nedanstående text redogörs för upphandlingar från och med år 2021. Senaste året har en förvaltningsspecifik annonserad upphandling genomförts med biträde av externt ombud: en upphandling av totalentreprenad för skalskyddssystem till ett vård- och omsorgsboende vilket redogörelsen nedan handlar om. För övrigt handlar hälsa-, vård och omsorgsförvaltningens förvaltningsspecifika upphandlingar, avrop och direktupphandlingar ofta om digitala produkter eller systemstöd, larm- och passagesystem, utbildningar, föreläsningar, aktiviteter till de äldre samt transporter av stora volymer som t.ex. varm mat och inkontinensmaterial. Om ovan lagändring träder i kraft, att stadens förvaltningar ska beakta miljömässiga och sociala hållbarhetsaspekter i varje upphandling, kommer hälsa-, vård och omsorgsförvaltningen behöva metodstöd.

Klimatkrav

Klimatkrav som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Produkter/material med lägre klimatpåverkan vid tillverkning (exempel växtbaserade livsmedel)		X	
Energieffektiva produkter/byggnader		X	
Krav på förnybar energi vid produktion av produkt/bygg och anläggning			X
Hållbarhetsmärkning innehållandes klimatkrav		X	
Tak för maximalt CO ₂ -utsläpp vid nybyggnation			X

Kemikaliekrav

Kemikaliekrav som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Upphandlingsmyndighetens kemikaliekrav			X
Hållbarhetsmärkning innehållandes kemikaliekrav			X
Krav för att minska spridning av mikroplaster		X	
Miljöbedömning utifrån BASTA nivå BASTA, SundaHus nivå C+ eller Byggvarubedömningen nivå Accepteras			X
Kemikaliekrav från "Gemensamma miljökrav för entreprenader"			X

Cirkulära krav

Cirkulära krav som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Välja återbrukade produkter			X
Välja produkter/material som kan återvinnas/återbrukas längre fram		X	
Välja flergångsalternativ framför engångsalternativ			X
Reparationsmöjligheter	X		
Cirkulär avyttring (ex. skapa system för att avyttra till återanvändning/ materialåtervinning)		X	
Efterfråga återvunnet material			X

Krav för hållbar mobilitet, minskat buller och minskade luftföroreningar

Krav för hållbar mobilitet, minskat buller och minskade luftföroreningar som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Cykeltransporter			X
Förnybara drivmedel – transporter och arbetsfordon			X
El, biogas eller vätgasfordon			X
Möjliggöra resor i linje med stadens resepolicy			X
Euroklass-krav och utsläppskrav på arbetsmaskiner			X

Krav för att främja biologisk mångfald

Krav för att främja biologisk mångfald som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Ekologiska livsmedel och MSC/ASC märkt fisk			X

Övriga hållbarhetsmärkning som innehåller krav som främjar biologisk mångfald (exempelvis: FSC, PEFC, FFP)			X
Krav på grönytefaktor eller andra insatser för att främja biodiversitet vid projektering/entreprenader			X

Krav för jämlikhet och lika rättigheter

Krav för jämlikhet och lika rättigheter som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Antidiskrimineringsklausulen			X
Sysselsättningsfrämjande villkor			X
Genomför barnkonsekvensanalys i upphandlingsprocessen		X	

Arbetsrättsliga krav

Arbetsrättsliga krav som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Arbetsrättsliga villkor för lön, semester och arbetstid	X		
Hållbara leveranskedjor (ILO:s kärnkonventioner m.fl.)		X	
Krav på rättvisemärkta produkter (exv. Fairtrade)			X
Krav på systematiskt arbetsmiljöarbete	X		
Etiska krav på natursten			X

Tillgänglighetskrav

Tillgänglighetskrav som tillämpats i upphandlingar det senaste året	Ställer ni kravet regelmässigt?		
	Ja	Nej	Ej relevant
Krav på universell utformning	X		
Digital tillgänglighet i form av krav standarder/specifika funktioner	X		
Krav på tillgängliga alternativ/lösningar			X

Upphandlingar det senaste året i vilka sociala företag har lämnat anbud

Den upphandling förvaltningen redovisar för i denna sammanställning (en totalentreprenad för skalskyddssystem till ett boende) lämpar sig inte för sociala företag att lämna offert på.

Upphandling	Socialt företag

Produkt och verksamhetsområden där nya inköpslösningar efterfrågas

Malmö stad genomför årligen inköp för cirka nio (9) miljarder kronor. Det innebär att stadens inköp motsvarar en väsentlig andel av stadens totala omsättning om 23 miljarder kronor. Kraften i stadens inköp är påtaglig men det krävs ökad samordning för att på ett samlat sätt fokusera på de politiska ambitionerna när det gäller social och miljömässig hållbarhet och innovativa inköpslösningar. Ett första steg är att skapa en överblick genom att nämnderna identifierar och rapporterar förslag på behov av nya inköpslösningar.

Nya (innovativa) inköpslösningar kan bli aktuella när befintliga lösningar inte är tillräckligt effektiva, har för låg kvalitet, är för dyra eller saknas helt. I sådana fall finns anledning att uppmuntra till nya lösningar.

Nya inköpslösningar behöver ta sin utgångspunkt i det behov som ska tillgodoses. Det handlar om att på ett tydligt sätt beskriva vilken funktion som ska uppnås eller tillgodoses (Vad) men utan att beskriva lösningen (Hur).

För att skapa utrymme för ett innovativt perspektiv för att uppnå de behov som staden har krävs mycket god framförhållning då upphandling av nya lösningar är tidskrävande. Det är viktigt att verksamheten är beredd att satsa såväl personellt (arbetstid) som ekonomiskt (testbädd) för att finna nya lösningar. Ett resonemang kring innovativa inköpslösningar finns i utredningen *Återrapportering - Utredningsdirektiv budget 2018 - Utredda förutsättningar för bättre politisk styrning och främjande av såväl hållbara som innovationsupphandlingar* (STK-2019-1134).

Nedan ska nämnden ge förslag på produkt- eller verksamhetsområden där nya inköpslösningar efterfrågas.

Nya och innovativa inköpslösningar

Funktionen digital tillsyn inom området välfärdsteknik är en av hälsa-, vård och omsorgsförvaltningens planerade upphandlingar 2023 – 2024. Digital tillsyn genomförs idag med kamera med strömmade bilder som öppnas en kort stund ett antal gånger per natt. Personalen gör en tillsyn via kameran under överenskomna tidsintervaller. Övrig tid är kameran försatt i viloläge. Tillsynen sker i realtid och sparas inte. Om personalen inte ser den enskilde vid tillsynstillfället gör de ett nytt försök inom överenskommen tid. Om den enskilde fortfarande inte är synlig eller om det förekommer andra problem som till exempel strömavbrott, görs ett personligt besök. Tjänsten passar den som vill kunna sova tryggt utan att få fysiskt besök av personal, samtidigt som personalen får en effektiv resurshantering. Denna upphandling är ett exempel på upphandling inom välfärdsteknikområdet som skulle kunna vinna på ett annat sätt att lösa behovet och/eller genom att välja ett annat upphandlingsförfarande än det traditionella öppna förfarandet, t.ex. genom att upphandla bredare avtal eller samarbeten som möjliggör fler typer av digitala lösningar och produkter. För att hälsa-, vård och omsorgsförvaltningen ska kunna genomföra detta krävs metodstöd och guidning från vårt ombud som förvaltningen anlitar för att genomföra den annonserade upphandlingen.

Produkt och verksamhetsområden där mer hållbara inköp efterfrågas

Nämnden ska även, utifrån förvaltningens inköpsbehov de kommande två åren, ge förslag på områden där behovet potentiellt kan lösas på ett mer hållbart sätt.

Hållbara inköp

Möbler och inredning för hemnära miljöer är en av hälsa-, vård och omsorgsförvaltningens planerade upphandlingar 2023–2024. Detta är ett område där förvaltningen gärna vill få tillgång till återbrukade alternativ. Möjlighet att köpa begagnade varor på den öppna marknaden önskas, alternativt genom att dela upp upphandlingen i flera delar och göra en delvis reserverad upphandling riktad till sociala företag och skapa samarbete/avtal med aktörer som Erikshjälpen, Skånes Stadsmission och Myrorna. För att hälsa-, vård och omsorgsförvaltningen ska kunna genomföra detta krävs metodstöd och guidning från vårt ombud som förvaltningen anlitar för att genomföra den annonserade upphandlingen.

För hållbara produkter är det viktigt att tillvarata de varor vi redan äger och ta hand om det som redan är inköpt och finns tillgängligt. Vid ändrade behov kan möjligtvis produkten uppdateras, återbrukas eller rekonditioneras. En produkt kan också ha flera funktioner - en produkt avsedd, och inköpt, för ett syfte kan till exempel användas för att även fylla ett annat behov. Ett exempel på en sådan produkt är en mobiltelefon ska även skulle kunna användas som trygghetslarm och larmknapp.